

punkti vallutamisel tuhahunniku, kus staabidokumendid olid ära põletatud, ilma lukuta tankitõrjesuurtüki ja kaks meest... Üks meestest oli leegitsenud tankitõrje süütepu-deli vedelikust kui tõrvik. Teine, haavatud sõjamees oli roomanud kohalike elanike kui ainsate tunnistajate juurde ja palunud edasi öelda, et pataljon täitis auga ülesande ja võitles viimse padruniti.

kuurordi juurde, kui luurajad teatasid vaenlase lähenezisest. Nüüd ei saanud keegi mõelda söögile, vähem veel puhkusele. Mehed ei jõudnud isegi kaevudagi, kui hitlerlased neid ründasid. Lahing kestis õhtuni. Hitlerlased, kelle tookord oli ülekaal tankides ja lennukites, öösel ei sõdinud. Nii tegid nad ka Hilovo all. Nad süütasid põlema Korša küla, et valvepostidel oleks

nud. Esimese kanuri suuru jefreitor Mõök tulistas põlema kaks vaenlase kolonni ees kihutavat tanki. Seejärel tulistas ta kolonni. Peatselt lõomasid fašistide autod. Ka vaenlane ei jäänud võlgu. Jefreitor Voldemar Mõök kanti lahinguväljalt ära. Teine kahurimeeskond tulistas endise hoo-ga edasi. Kuidas lahing lõp-pes, seda leitnant Karl Karu ei tea. Kui ta meelemärgusele tuli, oli Karl Karu koos vanemleitnant Aleksander Metsaga juba veoauto kastis...

Kes olid need kangelased, kes Hilovo välja oma verega niisutasid?

21. laskurpolgust säilinud nimekiri on lünklik ja puudulike andmetega. See raskendab kangelaslike võitlejate otsin-guid. Vabariiklikus Aadressbüroos puuduvad enamiku nimikirja kantud võitlejate kohta andmed. Nähtavasti on need inimesed langenud. Aadressbüroo andmeil elab meie vabariigis umbes 200 endist 21. laskurpolgu võitlejat. Võib-olla saavad nad kangelaste ot-singule kaasa aidata?

Abi saavad «jalgede otsijai-le» osutada need lehelugejad, kelle omaksed teenisid 1940/41. aastal 21. laskurpolgus (all-üksustes, mis paiknesid Män-nikul, Laias ja Suurtüki tänavas) ja kes jäid sõjas kadu-nuks. Iga teade, episood, nimi on kasulik ja aitab Hilovo epopöasse selgust tuua ning rikastab meie ajalugu ereda episoodiga. Saabuvad teated annavad langenute omastele vastuse, kus puhkavad sõjas kadunuks jäänud isa, vend, poeg, sugulane, sõber, kes kaitsesid mehiselt Hilovo kuurordi ja langesid seal kangelasena.

Kirjad palume saata autori-le järgmisel aadressil: Tallinn, Pikk tn. 58, «Õhtulehe» toimetis.

AUGUST PÄHKLIMÄGI

Legend tundmatust pataljonist

Porhovist 10 kilomeetrit loo-desse, Hilovo kuurordi juures on kauni monumentiga ven-nashaud. Ühishaua äärel, kuhu on maetud 250 eesti sõjameest, seisab pikas leinariietu-ses ema, kes on paljastanud pea, surunud vastu rinda maast ülestõstetud kiivri ja otsib Hilovo väljadelt oma langenud poega... Sümbolne kuju annab edasi emade leina. Need emad pole tänaseni saanud teateid oma poegadest, keda nad saatsid 24 aastat tagasi raskele sõjatekonnale. Meil on veel palju perekondi, kus loetakse crutusega ajalehes avaldatud kirjutisi Suure Isamaasõja lahingutest ja endiste rindemeeste mälestusi, et leida armsat nime ja teada saada, kus langes poeg, mees või isa. Endistes lahingupaikades on veel ühishaudu, kuhu on maetud tundmatud kangelased. Üks neist on Pihkva oblastis, Hilovo kuurordi juures. Kohalike elanike teateil oli Hilovo kuurordi juures võidelnud 22. Eesti Territoriaalse Laskurkor-puse üks pataljonidest. Seal-sed inimesed mäletavad hästi 1941. aasta 16. juulit, millal fašistid rühkisid kuurordi poole, et loodest Porhovi ja Nest-rino teeristil võitlevate Nõu-kogude vägede selja taha pää-seda. Fašistide kavatsused oli ajanud nurja nagu maa alt väljailmunud pataljon, keda juhtis kapten Dubrovski. Lahing oli olnud ohvriterikas ja kestnud 3 päeva. Vaenlane ei suutnud kaitsjate ridadest läbi murda. Kuurordi vallutamiseks oli ta sunnitud põhja pool tegutsevast väegrüpeeriingust uusi üksusi tooma.

Eestlaste pataljon oli võidelnud viimse mehe ja padruniti. Fašistid leidsid strateegilise

Kes võitlesid Hilovo all? Arhiividokumendid ja endise 22. Eesti Territoriaalse Laskurkor-puse võitlejate mälestuste järgi võitlesid korpuse väeosad 1941. aasta juuli alguspäevadel Zastruzje, Slav-kovitši, Malõi ja Bolšoi Beti ning Kljutsiha joonel.

Pärast seda kui fašistid val-lutasid Ostrovi ja Pihkva, tahtsid nad käigult ka Porhovi haarata. 180. (Tallinna diviis) ja 182. (Tartu diviis) laskurdiviis kaitsesid Porhovi vii-vaid teid ning avaldasid vaen-lasele visa vastupanu. Hitler-lastel tuli lõõgisuunda muuta. Nüüd püüdsid nad loodest, Hilovo kuurordi kaudu Porhovi pääseda. 22. Eesti Territoriaal-se Laskurkor-puse komandör kindral A. Ksenofontov oli saatnud 180. diviisi 21. laskurpolgu (Tallinna polk) 1. patal-joni hitlerlasi kinni pidama.

21. laskurpolgu säilinud nimekirja alusel õnnestus leida mõned Hilovo all võidelnud sõjamehed.

Nii oli Voldemar Timuska Hilovo lahingust osa võtnud 180. diviisi staabi esindajana ja mäletas üht-teist neist päevadest. Kuumal suvepäeval oli rännak olnud raske. Vaevalt olid roodud jõudnud

hea jälgida, mida teevad Nõu-kogude sõjamehed.

Hommikul oli lahing alanud uuesti. Vasakult tiivalt, kus paiknes 1. laskurrood, oli hitlerlastel õnnestunud meie kait-sesse sisse kiiluda. Laskemoo-na puudusel pidid vanemleit-nant V. Timuska ja kapten Kurss tagasi tõmbuma. Fašistid kiilusid järjest sügavamale eestlaste pataljoni kaitseesse. Vaatamata sellele, olid vaen-lased võidust veel kaugel, sest kohalejäänud roodud võitlesid mehiselt edasi. Raskekuulipi-lduja rühmakomandör noo-remleitnant Vladimir Kirk kaitses oma meestega Antešino küllasse suunduvat teed. Algul läks kõik hästi, kuid siis koon-das vaenlane tule V. Kirgi meestele. Lahing oli äge ja hõrendas järsult kaitsjate ridu. Keskpäeval sai 2. laskurroodu komandör vanemleitnant Ka-lasnikov haavata. Nooremleit-nant V. Kirk hakkas haavatut siduma. Vaevalt oli Vladimir Kirk saanud taskust esmaabi-päkendi välja võtta, kui fašis-tid ta sisse piirasid...

Leitnant Karl Karul tuli kaitsta Hilovost Sossõnje raudteejaama viivat teed. Tema tankitõrjesuurtükid olid fašistidele palju surma külva-